

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

73. ÅRGANG

6. MAI 1961

A V I N N H O L D E T :
OM MOT TIL Å MINNES - EN MESSEBOK BLIR TIL - I
MENNESKENES HENDER - SOMMERPLANER - BLIKK PÅ
TIDEN - BØKER - UTLANDET

NESTE UTTAG

NI
9

MARIKONGREGASJONEN, OSLO

Søndag 14. mai: Retrett på Vor Frue Villa, Montebello, fra kl. 9—17. Leder: Pater Thorn. Kolsåsbanen fra Nationaltheatret kl. 8.25.

Alle katolske damer er velkommen. Meldes i telf. 42 67 18 innen torsdag 11. mai.

ST. SUNNIVA BARNEHAGE

Katolske barn mellom 4 og 6 år som ønskes opptatt i barnehagen til neste skoleår, anmodes innmeldt snarest mulig.

DET HASTER

nå med kontingenten for 1961

Vi vil gjerne få slippe å stanse forsendelsen. Vennligst betal derfor snarest kr. 18.— til postgiro nr. 159 86, bankgiro nr. 3965/163, eller ved personlig besøk i ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo.

Bemerk nytt telefonnr.: 42 31 70.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, i. etg. Tlf. 41 04 41.

R.I.P.

Vor kjære veninde
FRK. SIGRID HALLE
døde 18. april
styrket med Kirkens nådemidler.
På egne og venners vegne
Maria Müller.

FRANCISKUSHJELPEN

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68.
Kontortid 12—13 hver dag
unntatt lørdag.

ST. FRANCISKUS III ORDEN

har møte fredag 12. mai kl. 19 i
St. Hallvarvs Kirke.
Etterpå selskapeleg samvær.
Siste møte før sommerferien.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings-
og lesesentrum.

Åpent alle hverdager
kl. 9.30—13, 17—21.
Lørdag kl. 9.30—13.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 7. MAI, 5. søndag etter Påske:
Ep. Jak. 1, 22—27. Ev. Joh. 16, 23—30.
Mandag og tirsdag: Imbredager. Onsdag: Vigilie. **Torsdag:** Kristi Himmelfartsdag. **Fredag:** Nereus, Akilleus,, Domitilla og Pankratius, mart. **Lørdag:** Robert Bellarmin, bekj. og kirkel.

SØNDAG 14. MAI, Søndag etter Kristi Himmelfart: Ep. 1. Pet. 4, 7—11. Ev. Joh. 15, 26—27; 16, 1—4. **Mandag:** Johannes Bapt. av Salle, bekj. **Tirsdag:** Ubaldus, bekj. **Onsdag:** Paschal Baylon, bekj. **Torsdag:** Venantius, mart. **Fredag:** Peter Celestinus, pave og bekj. **Lørdag:** Vigilien for Pinse.

SØNDAG 21. MAI. Pinse. Ep. Ap.gj. 2, 1—11. Ev. Joh. 14, 23—31.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
<i>St. Hallvarvs kirke,</i> Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.30	11.00
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
<i>Grefsen kapell,</i> Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
<i>Lunden kapell,</i> Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 15 41 0	8.00 9.00	10.30
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongensgt. 9, tlf. 143 8	8.30	10.45
HALDEN, <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgaten 113, tlf. 23751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegaten 3, tlf. 24225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannsgt. 3, tlf. 52550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i> Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår frue kirke,</i> Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.45
STABEKK: <i>Maria Kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i> Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
SYLLING: <i>St. Hallvarvs kapell,</i> tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordgt. 1, tlf. 11949	—	10.45
<i>St. Olavs kapell</i>	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
<i>St. Elisabeth Hospitals kapell,</i> Ila, tlf. 20221	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i> Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 3066	—	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke,</i> Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael's kirke,</i> Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

FYRINGSOLJE

brukes av

- St. Olavs kirke
  - Bispegården
  - St. Josephs Institutt
  - Vor Frue Hosp. Nerveavd.
  - St. Dominikus kirke
  - Lunden Kloster
  - St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem
  - St. Katarinahjemmet
  - St. Franciskus Kirke
  - St. Franciskus Hosp.
  - St. Pauls Kirke
  - Vår Frue Kirke
  - Marias Minde
  - St. Franciskusøstrenes Moderhus
  - Øyenklinikken
  - St. Josephs Hosp., Drammen
  - St. Torfinns Klinikk, Hamar
  - St. Elisabeth Inst.
  - St. Mikael's Kirke
  - St. Mikael's Prestegård
  - St. Theresia kirke
  - St. Franciskus Hosp.
  - St. Magnus Kirke
  - St. Magnus presteg.
  - St. Elisabeth Hosp.
  - Vår Frue Kirke
  - Bispegården
  - St. Olavs Kirke,
  - Bispegården
  - St. Olavs kirke
  - St. Olavs Prestegård
- Oslo
Arendal
Bergen
Hammerfest
Hønefoss
Lillestrøm
Tromsø
Trondheim
Tønsberg
- Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo
Kontortid: 9—16. Lørdag 9—13. - Tlf. 42 31 70
Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom
postkontorene): Kr. 18 pr. år -
Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 159 86.

OM MOT TIL Å MINNES

Den tar etter hvert nye og uante dimensjoner, den prosessen som nå pågår i Jerusalem, der østerrikeren *Adolf Eichmann* svarer for nazismens systematiske masse-mord på jødene før og under siste verdenskrig. Som om millioner av ofre ikke var nok, utvides rettsoppgjøret til å gjelde noe som i virkeligheten sikter langt ut over personen Eichmann og det umenneskelige system han sto for. Forbundskansler *Konrad Adenauer* og biskop *Otto Dibelius* har begge med verdighet pekt på at denne prosessen tvinger det tyske folk til et oppgjør med fortiden. Men sammen med Eichmann på anklagebenken sitter jo noe som slett ikke er begrenset til det tyske folk — nemlig et *lydighetsbegrep* som er uhyrlig. Og det er under denne synsvinkel at Eichmann-saken også avslører en krise i den vesterlandske samvittighet og humanitet.

Et utsnitt av Eichmanns famlende forklaring, inntalt på lydbånd, lyder i all sin iskalde fanatisme slik:

«Hadde noen sagt at 'din far er en forræder', altså at min egen far er en forræder og jeg må drepe ham, da hadde jeg også gjort det. Jeg ville den gang ha fulgt til prikke den ordre jeg hadde fått, og dermed — hvordan skal jeg uttrykke meg — ville jeg ha realisert meg selv (*meine Erfüllung getan*), og jeg ville ha funnet beroligelse i — som det het dengang, og vi kunne jo ikke forestille oss noe annet — at dette var det tyske folks skjebnekamp, uansett hvilket oppdrag man hadde gitt meg, herr kaptein!»

Dette er *Jawohl*-mennesket. Slik taler en menneskelig robot.

Dermed vasker vi våre hender i avsky — vi har aldri vært SS-menn. Men er saken så enkel?

For det første får vi vel håpe at en og annen av de flymannskapene som fikk ordren om å kaste atom-bombene over Hiroshima og Nagasaki syntes den var umenneskelig, og ble opprørt i sin samvittighet. Og vi vet da nok om visse ordrer som franske politi-tropper i Algerie har mottatt — og adlydt — til å være takknemlige for at det uhyrlige kravet om «blind» lydighet blir trukket for retten og ettertrykkelig dømt av en opprørt verdensopinion. Skal det frie Vesten være verd å forsvare, så må det fastslås hinsides enhver tvil, at på dets grunn er enkeltmennesket — også når det bærer uniform og står under kommando — i siste instans alene med ansva-

ret for hva det gjør mot sine medmennesker. Prosessene i Nürnberg og Jerusalem, selvom de bare har dømt den slagne fiendes forbrytelser, har slått det fast som forpliktende også for seierherren: Soldaten og borgeren har ikke «bare» å adlyde. Et pennestrøk kan bety masseutslettelse av uskyldige. Lydighet kan være mord!

En ordre er ikke sin egen rettferdiggjørelse — over menneskers lov står Guds lov, den uforanderlige. Det er blitt uhyggelig klart for oss mennesker av idag, at utenfor den lov er mennesket fredløst. *Adolf Eichmann* er bare den ytterste, perverse konsekvens av en pest som lenge har herjet i det europeiske sinn: Den motvillige beundring for effektiv vold. Og om noen har glemt hvor sterkt den kunne friste selv de varmhjertede, får han lese om igjen *Nordahl Grieg's* «Ung må verden ennu være».

Der er røster som klager: Hvorfor igjen trekke frem nazismens folkemord og forbrytelser? Bak jernteppet skjer jo det samme idag — forfølgelser, terror og død mot millioner!

Svaret er uhyre enkelt: Nettopp derfor.

Det er med nasjoner som det er med mennesker — det finnes fariseere og tollere. Kommunistenes hellig forargede miner omkring anklagede *Eichmann* narrer visst få — selv i utviklingslandene vet de bedre. Men at Vesten trer frem og gjør så innbitt opp med dette bestialske avsnitt i sin historie, som et mentalt forsvar for fremtiden, dét betyr noe. Det gjør det mulig å leve og tro og arbeide i denne frie verdensdel.

Som kristne har vi meget å lære av *Eichmann*-saken. Om hvor langt mennesket faller, når det taper balansen. Om hvor ensomt hvert menneske er med sitt ansvar og sin skjebne. Om hva kjærligheten til Gud og nesten vel tem-

«Lydigheten» på ferde i Warsjawas ghetto!

IVAR HANSTEEN KNUDSEN

år den første norsk-latinske messebok nå står foran sin utgivelse, er det en begivenhet av første rang. Først og fremst, selvfølgelig, for norske katolikker, som skal bruke messeboken i det daglige og via sitt morsmål gå inn i verdenskirkens felles tidløse bønn. Men det er så menn også en hel liten provins som legges til den kristne kultur her i landet, når den romerske messeliturgiens tekster her legges frem i autorisert oversettelse. Nå vil både geistlig og leg, også utenfor den katolske kirke, få adgang til det eldste og rikeste liturgiske stoff i vesterlandene. En hel gudstjenestetradisjon, der århundrer har avleiret sin tro, sitt fromhetsliv, og sitt religiøse geni, åpnes her også for dem som ikke mestrer latinen og som ikke kan eller vil gå veien om et fremmed sprog.

Det er pastor Ivar Hansteen Knudsen som gjennom et årelangt og unstrengende revisjonsarbeide har gjort den norske messeboken klar til trykning. Det har vært en omskiftelig og oppsplitende historie, som tildels måtte gå på helsen løs. Ikke minst når arbeidet måtte skje på fyrabend og i ferier fra redaksjonen av «St. Olav» og fra bispedømmets sekretariat.

Men nå ligger den norske messeboken hos bokbinderen, og efter mange om og men ligger den vel, når dette leses, allerede klar til salg. Det er en milepel som fortjener å bli markert, en merkedag for katolsk gudstjenesteliv i Norge. Over et nesten 500-årig perspektiv knytter det tradisjonenes tråder med ett av de første trykte bokverker vi kjenner i Norge — det *Missale Nidrosiense* som en av de siste katolske erkebiskoper i vårt land, Erik Walkendorf, lot trykke for sin kirkeprovins.

Hvordan blir en messebok egentlig til i dag? Det er på dette spørsmål at messebokens revisor og redaktør svarer i dette intervjuet.

*

og for seg er fremgangsmåten enkel nok — på papiret. Når en biskop vil få utgitt en messebok, nedsetter han — som så mange andre — en komité. Den skal helst telle en førsteklases liturgiker, en dyktig latiner, en ekseget, en bokkunstner, en mann med skjønn og smak når det gjelder morsmålet, en sogneprest med pastoral erfaring. Alle sammen verdi-

mer for krefter i menneskets natur. For på anklagebenken i Jerusalem sitter jo ikke bare en effektiv funksjonær i en sammensvergelse mot mennesket. På anklagebenken sitter også en menneskehet som har gitt sitt hjerte til fremmede guders tyranni.

HRM.

EN MESSE

EN SAMTALE MED

fulle rådgivere — hvis man har dem. Hos oss har vi måttet slå litt av på fordringene, selv om der er lagt megen kompetanse i den norske messeboken også.

UTGANGSPUNKTET

— Hva var så den første begynnelsen til dette tiltaket? Pastor Ivar Hansteen Knudsen sitter omgitt av korrekturebunker og farveglade prøver på skinn- og plastikkbind, klar til å svare på alle våre spørsmål.

— Lektor Antonie Tiberg, som i sin tid ble opptatt i Kirken under et studieopphold i Østerrike, uttrykte engang overfor biskop Mangers hvor «hjemløs» hun følte seg når hun efter hjemkomsten til Norge overvar messen i våre kirker. Hun savnet dagens tekster på morsmålet, ved siden av det internasjonale kirkesproget. Selv var hun jo filolog, og selvom det var norsken som var hennes hovedfag, hadde hun god kjennskap til andre sprog. Så var det at hun like før siste krig tilbød seg å gå løs på dette kjempearbeidet: En fullstendig oversettelse av *Missale Romanum*.

— For en enkelt oversetter måtte da det ta urimelig lang tid?

— Selvfølgelig — det var jo dessuten et arbeide hun gjorde ved siden av sin egentlige daglige gjerning. Men før krigens slutt var hun kommet så langt at førsteutkastet forelå: Omkring 1150 maskinskrevne brede spalter med de latinske tekster klebet opp parallelt. En må beundre det mot, det slit og det tålmod lektor Tiberg la ned i dette manuskriptet. Husk på at vi i mangt og meget selv måtte skape en norsk liturgisk ordbruk som ville bli bestemmende for fremtiden. Det var jo heller ikke bare den mer likefremme prosa — kirkeårets strengt formede og innholdsrike bønner samt hymner og sekvenser stilte store, nesten uløselige krav til oversetteren. Vår egen sprogforvirring gjør det jo ikke nettopp lettere.

NYE KREFTER

— En hvilken som helst enkeltperson, fortsetter Hansteen-Knudsen, ville måtte forløfte seg på en slik kjempeoppgave. Også lektor Tiberg måtte sanne det. Efter krigen var hennes syn så sterkt svekket at hun måtte gi avkall på selv å revidere sitt arbeide.

— Og her kommer altså De selv inn?

— Vel — de fyldige manuskriptmappene ble betrodd i Biskopens varetekt med anmodning om at en annen måtte få ansvaret for den endelige utforming. Men foreløpig så vi jo noe skeptisk på de praktiske muligheter. Papirsituasjonen var vanskelig like efter krigen, og det var heller ikke noen selvfølge å finne et trykkeri som påtok seg en så svær spesialoppgave. I 1952 døde lektor Tiberg, og det var da jeg fikk oppdraget å føre utgivelsen frem.

— Og De gikk praktisk til verks?

— Ja. Vi hadde allerede før vært i kontakt med landets ledende bibeltrykkeri, *Grøndahl & Søn*. De hadde sine betenkeligheter, men påtok seg da til slutt oppgaven. Så var det papirproblemet. Samme vinter var jeg så heldig å få forelagt det for en amerikansk nøkkelman, den da-

BOK BLIR TIL

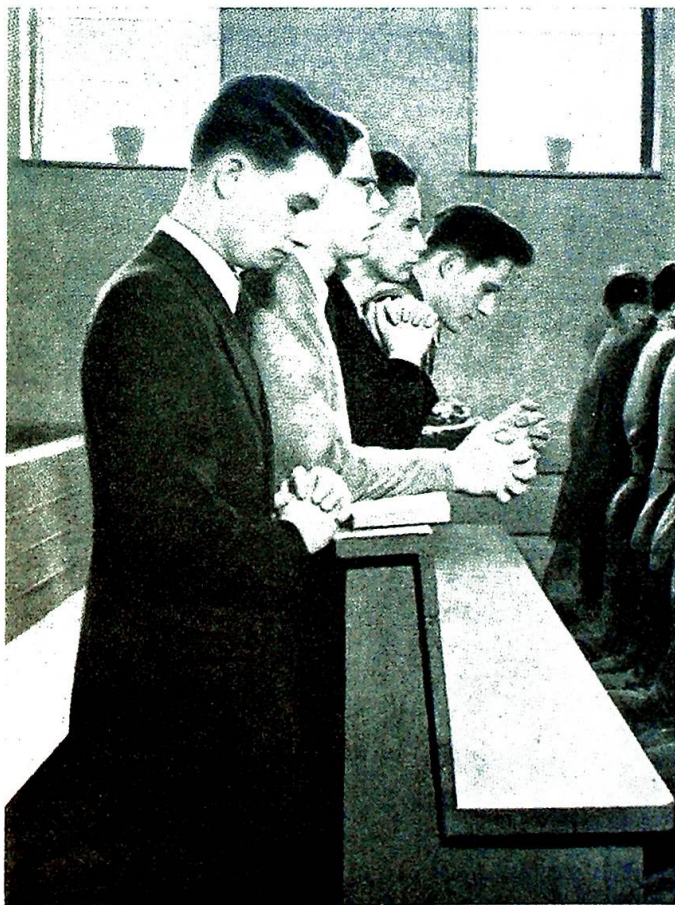
PASTOR IVAR HANSTEEN KNUDSEN

værende ledende Europa-representanten for NCWC (*National Catholic Welfare Conference*), Mgr. *Schneider*, som da besøkte Oslo. Han fikk med et overslag samt en prøve på det fine, kremgule *Oxford-Indian Rice Paper* vi helst ville ha. Det var et blinkskudd — og resulterte i en gavesending av dette papir, tilstrekkelig for et opplag på 5 000 eksemplarer. Nå begynte det å lysne — bare den besparelsen var enorm.

PIETET OG TILPASNING

— Men nå selve bearbeidelsen. Etter hvilke prinsipper gikk De frem?

— Lektor Tiberger var altså innforstått med at hennes utkast måtte revideres. Særlig måtte alle liturgiske forklaringer og anvisninger — de såkalt «rubrikkene» — kontrolleres. Men i virkeligheten var vi jo tvunget til å treffe et valg også når det gjaldt sprogdrakten, og her har som kjent forholdene vært omskiftelige og vurderingene sterkt forskjellige etter krigen. Selv gikk lektor Tiberger inn for en temmelig radikal sprogform og det preget sterkt både ortografi og setningsbygning. Slapp hun til en s-genitiv for eksempel, så var det med tungt hjerte, og fordi ingen andre løsninger fantes. Dette gikk særlig ut over poesien i de liturgiske tekstene; preposisjonene dominerte hele sprogbildet.

— Det måtte da gjøre arbeidet vanskelig for Dem?

— Ja — det var nokså innviklet. På den ene side måtte der vises pietet og respekt for lektor Tiberger's oversettelsesbragd. På den annen side var det absolutt nødvendig at sproget i vår første messebok lå nær opp til det moderat moderne riksmål som faller naturlig for legfolket i våre bymenigheter. Det medførte endel markerte forandringer i teksten. Men på den annen side var det jo vår felles hensikt å skape en virkelig folke-messebok, og det mener jeg vi nå har fått. Men jeg må innrømme at hadde jeg selv foretatt hele oversettelsen fra begynnelsen av, hadde den nok blitt noe mer konservativ. Noen vil synes der er inkonsekvenser — for eksempel i bruken av enkelte verb («øvd» og «øvet») — og varianter som «signe» og «velsigne», «vigsle» og «innvie» om hver andre. Det er tilsiktet — det har sine fordeler.

OM IGJEN OG OM IGJEN

— Det må da ha skapt forvirring og rot at vi har hatt en rekke *liturgiske reformer* mens De har arbeidet med dette?

Pastor Hansteen Knudsen bare lukker øynene, som ved minnet om et mareritt.

— Først — jeg tror det var i 1954, kom dekretet om at de såkalte *collectae* falt bort. Det rev opp hele manuskriptet og lot det ligge åpent. Da så sårene var sydd igjen kom neste «operasjon» — i 1955 og 1956 og 1957 — nemlig den store omkalfatring av Den stille ukes liturgi. Og endelig ved reformen av juli 1960 ble jo helgenfestene — «sanctoralet» — organisert etter nye rangbestemmelser. Alle gangene bragte det nødvendigvis vill forvirring i det innviklede *henvisnings-apparat* en messebok alltid må ha. Når De tenker på at messebokens første korrektur forelå i november 1953, så kan De jo selv tenke Dem hva disse forandringene kostet av tid, tålmod og penger. Mindre endringer kom slag i slag fra Rom. Jeg begynte nesten å drømme om en messebok efter løsladssystemet! Hadde vi visst om alt dette på forhånd, så hadde vi formodentlig mistet motet. Men lektor Tiberger's imponerende opplegg var forpliktende, uten hennes første initiativ og innsats hadde vi i dag ikke noen norsk messebok.

— Hva med utstyret?

— Et viktig kapittel! Vi er tre om ansvaret. Bokkunstneren *Hermann Bongard*, trykkeriet og jeg selv. Bongard har tegnet de innrammede initialene som innleder de større festdags-tekstene (og hvorav tre pryder dette intervju! *Red. anm.*), dessuten det originale korsmotivet som innleder *canon*, enkelte andre vignetter og har videre komponert bindet med dets stilrene ornament. Det er blitt en *vakker* messebok ut av det, en fryd for øyet både i skinn og plastikk-utgaven. Ellers har jo trykkeriet levert et fremragende arbeide, og setterne greide latinen forbløffende godt.

Forøvrig har tre kolleger, pastorene *Harald* og *Anton Taxt* ydet verdifull hjelp med de to første korrekturer, samt pater de Paepe med en del av den latinske manuskript-forberedelse.

I MENNESKENES HENDER

KRISTENMENNESKET OG TORTUREN

I sin bok «Menneskesønnen» (*Le Fils de l'homme*) som utkom for noen år siden, tar den franske Nobelpristageren *François Mauriac* også opp til eftertanke betydningen av Kristi menneskelige natur og lodd. Med kraft og konsekvens anvender han den på den kristne holdning i dag, da en som borger og soldat ofte tvinges inn i samvittighetskonflikter som avdekker hvor ofte de kristne har sveket sin egen kristendom, Annen del av Mauriac's alvorlige og advarende tekst bringer vi i neste nr. av «St. Olav».

Når vi betrakter i hvilken grad menneskene har bekjent sin tro på Kristi menneskelighet, kunne vi vente at det hadde minsket menneskers grusomhet opp gjennom historien. Og selvfølgelig har det betydd noe. Inkarnasjonen har faktisk delt historien i to klart adskilte tidsaldre. Ved Kristi komme ble slaven sin herres bror. Det er selvfølgelig meget trøstefullt å se det under den synsvinkel, særlig dersom vi som vi pleier, sammenligner det med tilstandene i forskjellige totalitære stater. Der synes menneskene å bli umenneskelige i samme utstrekning som de blir ukristelige. Hvilket altså er både trøstefullt og betryggende å tenke på for et kristenmenneske.

Men det er ikke trøst eller oppmuntring vi er ute etter. Det som teller er ikke hvordan tingene burde arte seg ut fra vårt livssyn. Det avgjørende er hvordan de har artet seg, og hvordan de arter seg. Vi tror altså at mennesket har en viss verdighet fordi det er skapt i Faderens bilde og lignelse. Dessuten mener vi at mennesket på en helt spesiell måte er delaktig i det utgrunnelige mysteriet om Gud-mennesket, om Guds Ord som ble en av oss. Det står ikke til å nekte at dette menneskesyn først ble anvendt på slaver og andre nedvurderte menneskegrupper. Skal vi regne med rent menneskelige årsaker, så bredte kri-

stendommen seg i Romerriket med en slik rasende fart først og fremst på grunn av denne uventede verdighet som den tilla slaver og jøder, på grunn av den opphøyde stilling de plutselig fikk del i. For Kristus ønsket å være en av dem. Han ble en av dem, og Han vil forbli en av dem inntil tidenes ende, inntil den siste dommens dag da Han trer frem som identisk med dem i himmel og på jord: «Jeg var sulten og dere ga meg å spise, jeg var i fengsel og dere besøkte meg — hva dere gjorde mot en av disse mine minste brødre, det gjorde dere mot meg.» Denne fange, dette sultende menneske — det var Ham. Gjennom alle helgenlegendene, så lenge helgener har søkt å følge i sin Herres spor, finner vi fortellingen om den fattige som banker på en dør i aftentimen og som blir bedt inn eller stengt ute — og som er Kristus.

Men det er ikke legendene som er det viktigste. Det er historien. Har menneskene behandlet hverandre mindre grusomt fra den dag av, da de begynte å tro på det menneskeverdne Ord? I en preken nylig spøkte en velkjent jesuittpater med slike enfoldige mennesker som jeg, som lærer historien av dikterne. Men med all sømmelig respekt for den gode pater vil jeg fastslå, at jeg lærer da en smule historie også av erindringer og brev fra folk som dreper og brenner mennesker levende, og som begår denslags forbrytelser uanfektet av troen på at også Kristus var et menneske.

Dette er spørsmålet: Har den kristne tidsalder vært særpreget av en respekt for mennesket — for det menneske som i sitt legeme er underlagt smerten og istand til å tåle utrolig megen pine, som har et sinn en kan øve vold mot, og en samvittighet som kan bli knust ved legemlig tortur? Hele sitt liv var *Simone Weil* besatt av tanken på de millioner av slaver som ble korsfestet for Kristus var født, av den endeløse skog av galgetrær som

VEL I HAVN

— Og nå kan De spenne av? Alle som kjenner Dem vet jo at messeboken har vært Dem en tyrannisk slavedriver i de siste årene!

— Det er selvfølgelig en lettelse å være ferdig. Og nå er det alvor. Vet De — før påske i fjor mente jeg å ha lagt siste hånd på verket. Men neida! På en rekonvalesentreise hørte jeg en aften i radioen, under et opphold i benediktinerklosteret Maria Laach, nyheten om den siste gjennomgripende liturgiske reform. Det var en kald dusj! Der var ikke annet å gjøre enn å reise til Rom og få klar beskjed i Rituskongregasjonen om hva vi nå skulle gjøre. Jeg var også i audiens hos pave Johannes og fikk hans velsignelse til utgivelsen, og i kongregasjonen for Troens utbredelse ga de oss finansiell støtte, da de hørte hvilke ekstra-utgifter de stadige forandringene hadde påført oss. Rom betaler rundt regnet ni kroner pr. eksemplar på kjøpernes vegne!

Vi har i det hele tatt fått gaver. St. Ansgarius-Werk i Tyskland har gitt oss det vakre forsats-bildet i farver

av «Kristus i majestet». Vi er nokså stolte over at det, ved velvilje fra mange kanter, har lyktes å legge frem en vakker messebok som koster mindre enn messebøkene på de store verdenssprøgene, der opplagene kan gå opp i millioner. Vår egen er trykt i bare 4 000 eksemplarer.

ier en trett, men tilfreds pastor og klapper eftertenksomt med hånden på en av de ti korrekturbunkene. Så gjenstår det bare å lykkesønske Biskopen og oss selv med begivenheten. For biskop Mangers har messeboken vært et hjerteanliggende i disse årene, helt siden samtalen med lektor Tiberg, og han har fulgt arbeidet med oppmuntring og interesse. Og for oss selv — det får vi nå se. Hva vi selv har sett, lover særdeles godt, men den egentlige vurdering av vår nye messebok må vi overlate til en av «brukerne». Og til de mange som årene fremover gjennom den vil ferdes i bønnens og betraktningens rike. De står i stor gjeld til en og annen arbeider i vingården.

bar så mange av hans gjennomstunge forløpere — mennesker som ingen hovedsmann beundret etter å ha hørt deres siste skrik.

Jeg for min del er langt mer besatt av tanken på de mange kors som er blitt reist *etter* Kristus — reist av en blind og død kristenhet som aldri gjenkjenner i de arme legemer i forhørsrommet den selvsamme Kristus hvis naglede hender og føtter vi kristne kysser så fromt Langfredag.

Hvorfor har bare helgener og de som streber etter heligheten forstått denne identifikasjon mellom Kristus og den elendige som Herren selv har fastslått i ord ingen kan bortforklare? De er ganske visst ikke få, de som ser det. Men hvorfor har ikke de kristne nasjoner forstått dette? For bare å nevne ett eksempel: Spania erobret den Nye Verden som et Kristi sendebud og med det forsett å kristne den. Hvordan kunne så Spania utrydde hele folkeslag med den verste form for villskap vi kjenner: Den som har sitt utspring i griskheten? Hvorfor blir vi ikke mer rystet over conquistadorenes historie? Og når jeg taler om Spania, glemmer jeg ikke derfor den splint som sitter i mitt franske øye. Heller ikke glemmer jeg det gode vi tross alt har utrettet, også bortsett fra misjonærenes innsats: Land som er blitt dyrket, miner som er blitt utnyttet, havner, veier og jernbaner som er blitt bygget, og fremfor alt: Hospitalene, klinikkene og skolene. Men sammen med disse gode gjerninger er der grodd opp slektledd av mennesker som er like onde som oss selv og som vi har greid — igjen og igjen — å gjøre til våre fiender.

Industrialiseringen skapte proletariatet. De to forferdelige ordene uttrykker to forferdelige realiteter som har vært kilden til en kanskje større elendighet enn den som våre misjonærer, lærere og leger har søkt å lindre.

Også i vår tid skapes det stor kristen kunst. Denne «Nedtagelsen» er av italieneren Giacomo Manzù.

Kristus var et menneske. Hvorfor ser vi så få følger av dette faktum, og hvorfor har det ikke helt og holdent forvandlet døpte menns fremferd? Av forskjellige årsaker går der som en rød tråd gjennom hele kristenhetens historie en uovervinnelig nedvurdering av de underutviklede folk. Hva historien forteller om forholdet mellom herskende og underkuede folk har ikke forandret seg vesentlig siden Kristi tid. Rent økonomisk er det kanskje ikke blitt verre. Men den forøkte makt som den kristne frigjørelse bragte menneskene, ble anvendt til å herske over dem som ikke hadde fått del i det samme lys. De underutviklede lands naturrikdommer tendte griskheten i de kristne nasjoner — en last som i sin forslukenhet har utgydt meget blod. De kristne folks herredømme er blitt støttet ved metoder som viser at det er ikke Kristi etterfølgelse som så altfor ofte var det kristne Vestens forbilde i historiens forløp.

Det ville være et bedrag å innbille seg at dette verdenslige onde er en slags sykdom vi nylig har pådratt oss. Det ville være en illusjon å tro at det var nazismen som forgiftet de folk den undertrykte, og at dersom torturen er praktisk talt gjeninnført, så må vi tolke denne ulykken som en følge av Okkupasjonen og tro at det er Gestapo som har smittet sine ofre. Faktum er, at det som før skjedde mer eller mindre skjult, nå er blitt et normalt trekk ved politiets metoder. Dette er sannheten, og vi kan finne noe tilsvarende når det gjelder pornografien: Det som før ble solgt under disken kan nå kjøpes i den første og beste kiosk. På samme måte torturerer vi mennesker åpenlyst hver dag.

Det er selvfølgelig hevet over tvil at Gestapo, i det hemmelige Sovjet-politiets fotspor, utviklet til fullkommenhet den kunst å påføre mennesker lidelse. Elektriske støt i visse deler av menneskelegemet gir resultater som ikke kunne oppnås med langt kostbarere og innviklede instrumenter i Ludvig XVI.s dager. Det er forbløffende hva en kan oppnå ved et alminnelig badekar, eller med enda enklere midler: I visse saker har en tent sigarett utrettet underverker.

For Pilatus var ikke hudfletningen, tornekrøningen og narrekappen et middel for å oppnå tilståelser. Han ønsket bare å gi dette mennesket som kalte seg Guds Sønn en så miserabel fremtoning at selv mengden og kanskje endog Hans fiender ville synes synd på Ham. I dag, når vi bringer et menneske inn til politiforhør (jeg sier «vi» fordi vi lever i et demokrati og er alle i fellesskap ansvarlige for disse tingene) er vi ikke ute for å synes synd på noen som helst.

Selvfølgelig skjer ikke noe av dette uten en grunn eller en unnskyldning eller — noen ganger — en viss rettferdiggjørelse. Vi er alle ofre for en forferdelig komplisert samfunnsmekanisme. Men hva grunner eller unnskyldninger vi enn måtte ha, etter nitten hundre års kristendom, så synes aldri Kristus å fortone seg som identisk med illgjerningsmannen, for moderne torturister. Det Hellige Asyn åpenbarer seg aldri i ansiktet til den arabiske fangen som bærer merker etter politikommisærens neve. Hvor merkelig det er, at de aldri tenker seg sin Gud bundet til søylen og overgitt til pelotongen, særlig når det dreier seg om ett av disse mørke åsyn med semittiske trekk, at de aldri hører Hans stemme i skrikene og bønnfallelsene til deres offer: «Dette har dere gjort mot Meg.»

En dag vil Hans stemme bli hørt, og ikke lengre bønnfallende. Da vil den rope det ut til dem, og til alle oss som har latt disse ting skje, og kanskje samtykket: «Jeg var den unge mannen som elsket sitt land og kjempet

SOMMERPLANER

NOEN FORSLAG TIL «KATOLSK» FERIE

Varmen er kommet, forhåpentlig for godt, og det er på høy tid å legge planer for familiens sommerferie. De fleste holder seg vel innenlands, og i vårt langstrakte land med de få katolske kirker kan det lett komme til å medføre en «katolsk ferie» — i dårlig forstand. Også sjelen trenger nye krefter!

Vi har funnet det nyttig å samle på ett brett noen opplegg til sommerferie i katolsk miljø og regi, i håp om at det letter planleggingen for noen av leserne.

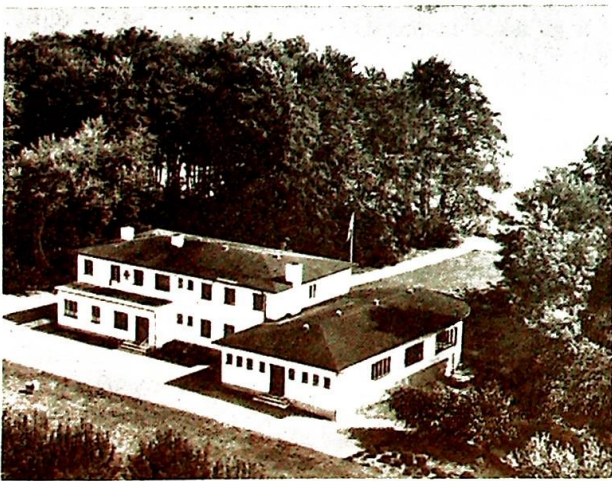
I FINNLAND

samles katolske akademikere fra hele Norden til en studie-uke 2.—9. august. Møtestedet er Pajulathi idrettsinstitutt i Nastola ca. 100 km. nord-øst for Helsingfors, ikke langt fra Lathi. Emnet for studie-uken er «KIRKEN — KRISTI MYSTISKE LEGEME», som blir belyst fra ulike sider av nordiske forelesere: Pater H. Roos, pater Vagn Hansen og cand. theol. Jørgen C. Rich fra Danmark, pater J. Paillard og dr. philos. Jarl Gallén fra Finnland, forfatterinnen Gunnel Vallquist og pater F.-R. Refoulé fra Sverige og pater H. Rieber-Mohn fra Norge.

Der blir også rikelig tid til hvile og til ekskursjoner som tar sikte på et møte med finsk natur, historie og kultur. Meldefristen er 15. juni og Katolsk Studentlag i Oslo gir de nærmere opplysninger.

DANMARK

byr blant annet på en fin mulighet for ren ferie og avspenning i katolsk miljø: Den katolske folkehøyskolen Gravenhoved er i tiden fra 17. juni til 20. august forvandet til feriepensjon, og gjør det mulig å forbinde

for sin konge. Jeg var den broren som dere tvang til å forråde sin bror.»

Hvorfor har ikke noen døpt plageånd noensinne fått denne nåde? Hvorfor lar ikke soldatene i vår tids legioner noen ganger piskene falle, idet de kneler ned for ham som de hudfletter?

de vanlige feriegleder: natur, bad og avkobling i enkle, men komfortable omgivelser med adgangen til messe og sakramenter. Gravenhoved ligger skjønt til, i det sørlige Jylland ut mot Lillebælt. Der er skog og strand — og rimelige priser. (Se annonsen.)

HER HJEMME

er St. Hallvarvs Kloster i Sylling en mulighet. Stedet er åpent det meste av sommeren (i tiden 3.—20. juli for hele familier).

Ellers har vi nettopp mottatt et imponerende program over de sommerleirene som i år arrangeres

FOR UNGDOMMEN

For de yngste holder Ungdomsforbundet en juniorleir i Sylling (alder 13—16 år) fra 25. juni til 1. juli, der det blir rikelig med friluftsliv, sport, bading, leirbål — men også øvelser i «katolsk praksis». Leiravgiften på kr. 60.— skal ikke skremme noen fra å delta.

Ellers har våre danske trossfeller stillet noen plasser åpne for norske deltagere på sin egen juniorleir på Øm i Jylland. Den finner sted 26. juni til 6. juli og alderen er 16—18 år. Leiravgiften er 60 danske kroner.

For de eldre arrangerer Ungdomsforbundet en nordisk sommerskole i Sylling i tiden 23.—30. juli. (Alder 18—35 år.) Skolen anbefales særlig for «viderekomne», og undervisningen vil sikres av lærerkrefter fra alle deltagerlandene. Kursavgiften er her kr. 70.—.

Ellers kan det nevnes at der på Øm i Danmark i tiden 9.—15. juli holdes en sommerskole (alder 17½—35 år) der kursavgiften er 60 danske kroner.

Innmeldingsfristen for ungdomsarrangementene er 31. mai.

ROMA-FARERNE

med pastor Paul d' Auchamp's fellesreiser («St. Olav» nr. 4), som i år teller mange norske deltagere, er forlenget påmeldt. Efternølerne må ta sikte på den siste av hans turer på høstparten (september/oktober) der en ennå kan få plass.

UNGARSK HJEM ÅPNET I OSLO

Den 20. april var en festdag for de ungarske flyktnin-
gene i Oslo og for deres norske venner. Da ble deres
prektige samlingssted «Ungarsk hjem» i Fagerborggaten
17 åpnet med en enkel tilstelning som samlet — foruten
ungarerne selv — representanter for flyktningeorgani-
sasjonene og andre som har fulgt arbeidet med hjelp og
sympati. Det var mange og hjertelige taler og alminnelig
og opprømt glede over å se våre ungarske venner inn-
stallert i lyse, rommelige og velmøblerte lokaler. «Ungarsk
hjem» disponerer en ny-oppusset vakker leilighet på
300 m² og er innredet med streng og stilfull smak til et
miljø en bare kan lykkesønske ungarerne med. Det er me-
ningen at hjemmet skal være et samlingssted og knute-
punkt for forskjelligeartede grupper og interesser. Her kan
de finne et felles forum og miljø, et leseværelse og et
bibliotek, klubb- og møtelokaler som egner seg godt for
hygge- og foredragsaftener og norsk-ungarske sammen-
komster. En ungarsk familie disponerer egen leilighet i
samme hus og vil fungere som vertskap. Som åndelig
«husfar» fungerer pater *Kalmán Horvath S.J.*

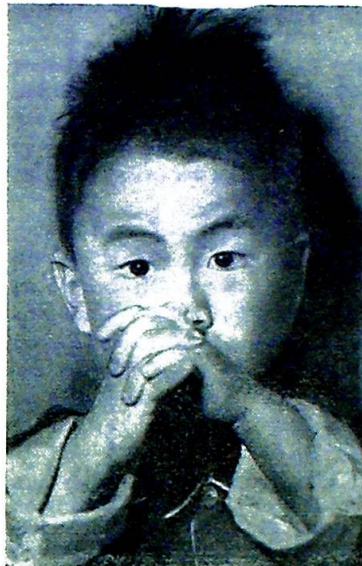
Bak virkeliggjørelsen av «Ungarsk hjem» ligger der et
stort arbeide og adskillig rundhåndet gavmildhet. Hjem-
met er opprettet i form av egen stiftelse, dannet av de
organisasjoner som tok initiativet til foretagendet:
Katolsk Flyktningehjelp og Norsk-Ungarsk Forening. Fra
norsk katolsk side har ikke minst disponent *Odd Barra*
og pastor *Harald Taxt* gjort en iherdig innsats for å brin-
ge saken i havn. I stiftelsens styre vil det også sitte et
konsultativt medlem fra Det Norske Flyktningeråd.

Økonomisk er «Ungarsk hjem» et resultat av et fel-
les løft.

Katolsk Flyktningehjelp har skaffet grunnkapitalen,
kr. 105 000.— til opprettelsen fra *United States Escapee
Program* gjennom *Catholic Relief Services-NCWC*. Grunn-
kapitalen er vesentlig brukt til oppussing og delvis om-
innredning av leiligheten, og anskaffelse av inventar. Et
arbeidsutvalg oppnevnt av Norsk-Ungarsk Forening og av
Katolsk Flyktningehjelp har tatt seg av de praktiske opp-

gaver i denne forbindelse, sammen med en utstyrskomité.
Hjemmet har mottatt en rekke gaver fra forskjellige
firmaer såvel som privatpersoner.

Leiligheten ble skaffet av Norsk-Ungarsk Forening ved
et av styremedlemmene. Leiekontrakten gjelder foreløbig
for fem år. De budsjetterte driftsutgifter for femårs-
perioden beløper seg til ca. kr. 100 000.—. Ca. 70 %
av dette beløp dekkes av Det Norske Flyktningeråd og
Norges Røde Kors. Resten dekkes av frivillige bidrag fra
ungarere og nordmenn.

VI BYGGER ET HUS I KOREA

Fremdeles kan vi glede oss over mange store og mindre
gaver til Korea-barna — innsamlingen har bredde og gir
resultater. På vegne av pjokken her, og mange av hans ven-
ner: *Hjertelig takk!*

Bidrag kan ennå sendes til: Post giro 189 89 (Domini-
kanerne) NB! Sett «KOREA» på talongen. Siden siste nr. av
«St. Olav» har vi mottatt:

En gave fra en finsk leser, R. N. på 50 amerikanske dollars.
Dessuten: N. N. 100, S. E., Oslo 200, M. G. S. 20, A., Porsgrunn
50, N. N. 100, A. P. 20, E. N. 15, H. L. 30, W. R. 10, St. O. K.
200, K. T. 50, D. F. S. 100, Anonym 10, Anonym 200, M. O.
25, F. H. 30, H. B. 100, A. B. 10, S. E., Harstad 200, G. & O. B.
25, S. E., Tromsø 200, «H» 20, S. E., Trhm. 300.

Tidligere innkommet 5 345.—. SUM: 7 360.— kr.

Roma aeterna

Rom er «kristenhetens torv» —
her møter en synlig og hånd-
grikelig verdenskirken. De store
skarer pilgrimer som hvert år be-
søker Den evige stad, bringer med
seg hjem til de fire himmelhjørner
inntrykket av både Kirkens ær-
verdige alder og Kirkens kraft-
fulle ungdom. De døptes familie
omfatter alle raser og folkeslag —
og Peters stol hviler på et om-
sorgens og nestekjærlighetens
primat.

BLIKK på TIDEN

NIFST

■ «Hvem er da min neste?» ble der spurt i Evangeliet. Svaret var så klart at det virker nifst når det etter 1000 års norsk kristendom fremdeles kan være noe av et mysterium på norske gater og landeveier.

Dette er nemlig noe som gang på gang har hendt i de siste årene: Et menneske ligger badet i sitt blod etter en trafikkulykke og må øyeblikkelig til lege. Er ikke ambulansen straks på pletten, byr det dessverre ofte på vanskeligheter, selvom der er biler nok. Årsak: Bileieren «vil ikke ha grisert til bilen sin med blod».

I hvilken grad angår vi mennesker hverandre over hodet, hvor megen fantasi har vi for hverandres liv og død, velferd og ulykke? Spørsmålet blir akutt når en hører at forleden sto en kvinne med en fire år gammel overkjørt pike — naboens barn — i armene, på en hovedvei nede i Sandar i Vestfold, og ba forgyves om bilskyss til hospitalet. Er dette mulig? Ukebladet «Aktuell» (29. april) skriver om tilfellet med sint og berettiget forferdelse:

«Barnet måtte på sykehus, det hastet.

Fru Aasrum vet etterpå ikke sikkert hvor mange biler hun oppsøkte, men hun vet at noen sjåfører slo øynene ned, noen snudde seg bort, andre igjen ristet på hodet bak solide bilvinduer, og en mann ved rattet sa også klart fra: han kunne ikke, han hadde selv et barn i bilen.

Et ganske voksent barn, tror fru Aasrum etterpå. I de sekundene det hele sto på, kunne hun ikke registrere hendelsene, hun var slått med panikk.

Endelig var det en bilist som sa seg villig. Det var en Tønsberg-bil, og sjåføren ropte ut at han skulle kjøre.

Tove kom på operasjonsbordet, men da var det for sent. Hun var død.

Vi vet ikke. Toves liv sto neppe til å redde hva som enn hadde skjedd, men det vet vi:

De som nektet å kjøre henne til sykehuset, tenkte på biltrekket. Oe ville ikke ha det tilsølt av blod.

Tilfellet Tove er bare ett eksempel. Vi har hatt flere, lignende ting skjer med jevne mellomom landet over. For bare å holde oss til Sørlandske hovedvei, så husker vi noe fra tre år tilbake, fra søndag 14. september 1958. To biler kolliderte mellom Galleberg og Sande, og et ektepar fra Sandar ble drept. Fem personer måtte på sykehus.

Etter denne ulykken ble det slått ettertrykkelig fast at bilistene viste uhyggelig liten vilje til å hjelpe. Den gang var det særlig Oslo-bilistene som hadde stilt seg avvisende. De hadde full bil, mye bagasje, de hadde tusen unnskyldninger. Det var blodet de var redd for, det visste alle.

Etter ulykken i Sandar ber politimester Aartun i Sandefjord om en opinion, han ber om at det en gang for alle må slås fast at det er enhver plikt å hjelpe. Straffeloven gir klar beskjed

ST. OLAV BOKHANDEL

(Tidligere Katolsk Bok- og Bladsentral)

er åpnet i lokale mot gaten, Akersveien 5, Oslo.

Åpningstider i mai:

Mandag — fredag kl. 9.30 — 16.30.

Lørdag kl. 9.30 — 14.00.

Bøker — Blader — Grammofonplater.

NB: Nytt telefonnr.: 42 31 70.

om bøter eller straff inntil tre måneder for den som unndrar seg å yte bistand når veiene krever sine ofre. Også denne typen bilbøter skal rammes.

Det står om sekunder for et barn å komme på sykehus, og man tenker på biltrekket...

Dette skjer med den som får bilen tilsølt av blod under syke-transport:

Trygdekassen dekker alle utgifter til grundig rensing. Det har vært gjort utallige ganger de siste årene. Det vil aldri bli noen tvist om det spørsmålet.

Tenk på det, om ikke annet, dere som slår øynene ned, som snur dere bort, eller rister på hodet.

Dere kan trygt prøve å redde et menneskeliv. Utgiftene blir dekket.»

Samaritanen er endog helgardert!

DRAKAMPEN OM SKOLEN

■ Diskusjonen om den norske skolens formålsparagraf kan tjene som et følsomt barometer for graden av avkristning her i landet. Interessante i så måte er to klare og konsekvente kronikker av lektor Ole Øystese («Vårt Land» 24. og 25. april) om «Målsettingen i skoleloven og læreplanen». Lektor Øystese tar sitt utgangspunkt blant annet i en artikkel av Eva Nordland i «Norsk Skuleblad» (nr. 8, 1961), der formålsparagraften søkes gitt en videre, mer human-etisk tolkning. Han mener dette er i strid med lovens bokstav og ånd, enten en tar sikte på et alternativt livssyn eller en slags livssyns-«nøytralitet»:

«Dette spørsmål fører oss rett inn i sakens kjerne. Det kan ikke undervises i et filosofisk vakuum. Livssynsnøytralitet er en illusjon! Man kan ikke undervise et barn hverken i moral eller i noe annet fag uten å «påtvinge» barnet en eller annen oppfatning av grunnleggende filosofisk art. Det fins vel ingen som tar sitt oppdrageransvar i skolen alvorlig, som ikke skjelver en smule ved tanken på å skulle «påtvinge» barn, og det enda til andres barn, et livssyn. Det er derfor helt naturlig at en ansvarsbevisst lærer leker med tanken om et nøytralt alternativ. Problemet blir likevel meget enklere når vi innses at dette nøytrale alternativ ikke eksisterer. Hva gjør vi når vi pretenderer å være nøytrale i livssynsspørsmål i vår undervisning? Egenrådigheten går vi hen og forkaster det livssynsgrunnlag som barnas foreldre har valgt for vårt skoleverk gjennom de lovlig demokratiske midler og erstatter det med et annet filosofisk alternativ som savner enhver støtte i lovgivningen. Jeg forstår godt at det må føles meget vanskelig for en lærer som selv ikke tror på kristendommens sannhet, å forkynde den eller «tvinge» den inn på forsvarsløse barn, men jeg forstår ikke at en tenksom lærer kan føle seg roligere ved å tvinge «nøytralitet» inn på barnet. Det er riktig at en skole som gir en «kristelig og moralsk» oppdragelse favoriserer et livssyn framfor andre. Men det burde være like innlysende at en såkalt «nøytral skole» i like høy grad ville favorisere ett bestemt standpunkt, nemlig det nøytrale. Derfor måtte det en ny grunnlov og en ny skolelov til før en lærer kunne forsvare å erstatte skolens kristne livsgrunnlag med det nøytrale.»

Som skolemann vet lektor Øystese selvfølgelig godt at han her stiller seg på tvers av en meget sterk opinionsstrømning i norsk skolepolitikk — de talløse krefter som foretrekker å ut-hule begreper snarere enn å velte paragrafer. Og som kristen har han samtidig et sikkert instinkt for hva en kristen skole og barneoppdragelse egentlig er for noe. Derfor frykter han ikke for å sette tingene på spissen. Etter alt å dømme befinner de seg da også utmerket der:

«I all diskusjon må likevel en sak være klar. Det er rett at foreldrene som sender barna sine i skolen representerer forskjellige livssyn. Men skolen kan ikke bygge på dem alle. Heller ikke kan den bygge på en blanding av dem. Kristendommen måtte i tilfelle utelukkes fra mixturen. Den er etter sitt vesen eksklusiv. Jesus gjør krav på å være den ene og endegyldige sannhet. Aller minst kan skolen stille seg utenfor alle livssyn og forberede like godt for dem alle. I et demokratisk samfunn må løsningen bli et valg som favoriserer majoriteten. Og vår skole har valgt. § 1 i skoleloven gjør skolen til en livssynsskole på kristen grunn. Det er rett at dette skaper problemer både for annerledestenkende lærere og foreldre. Men enhver lærer som søker stilling i vårt skoleverk, vet hva han

går til. Det står i loven. Og enhver far og mor vet hvilken skole de sender barna til. Det står i skolelovens § 1 og vel også i Grunnlovens § 2.»

Det er bare ett skjær i sjøen. Mellom skolen og nøytraliteten står snart bare paragrafene igjen. Lovene er ikke uforanderlige.

BEREDSKAP

■ Følelsen av kadrer som uthules har nok også leder-skribenten pastor Sigurd Lunde i «Kirkebladet» (22. april), som under titelen «Kirkelig beredskap» tenner et blått lys over statskirkeordningen i Norge. Skilsmisnen mellom kirke og stat kommer kanskje ikke i morgen. Men den kommer. Og Lunde slår til lyd for at den ikke finner kirken uforberedt:

«Mange spørsmål melder seg. Vil det kunne ordnes med en fri folkekirke på linje med de tyske kirkene? Hva med medlemsskap og styresett. Hva med kirkehusene og økonomien?

Og så forholdet til organisasjonene. Vil det være mulig å finne en ordning som ikke skader det indremisjons- og yremisjonsarbeid som er i gang, og som samtidig kan holde alle retninger sammen i den ene kirke?

Det er viktige spørsmål.

Noen sier: For all del, la oss slippe denslags hysteriske andtydninger! Vi har det godt, la oss ikke se spøkelser på høylys dag! La oss ikke fremmane katastrofen!

For vår del vil vi si: La oss ikke ønsketenke! Det er klokt å tenke tingene igjennom mens vi ennå har ro til det, mens vi ennå ikke er så følelsesmessig engasjert at vi vanskelig kan tenke klart. Er det ansvarlig å vente til det må handles i en fart, kanskje i panikk?

Vi går inn for et omfattende kirkelig beredskap, i god tid. Forholdene i andre land der utviklingen er kommet lengre enn hos oss, kan nå rolig og grundig studeres, og vi kan lære.»

Det lyder både klokt og realistisk, og det bør interessere alle som har omsorg for kristendommens fremtid her i landet at statskirkens uavvendelige krise på forhånd vurderes.

Da bør en også bøye sitt reflekterende hode over en ytterst talende artikkel i det våkne «Vår Kirke» (22. april) av cand. jur. Kaj Erik Lindqvist, om folkekirkens kår og livsmuligheter i DDR (det kommunistiske Øst-Tyskland). Det er dyster lesning, fordi den avslører hvilke illusjoner en ofte gjør seg i vårt gamle, kristne Europa om hvor lenge «kristeligheten» kan holde ut slitast fra et hensynsløst og målbevisst «totalitært» system. Lindqvist gir den — ut fra sine øst-tyske iakttagelser — ca. 10 år. Århundregamle former er brutt ned i løpet av kort tid, den «kirkens sikre plass i folkets bevissthet» som stadig for-trøstningsfullt går igjen i biskopelige rapporter i det frie Vesten tåler simpelthen ikke trykket av en knyttet neve — selv ikke under et imponerende og inspirerende lederskap som biskop Otto Dibelius':

«Tydeligst avleses folkekirkens tilintetgjørelse på de kirke-lige handlingers område. I Øst-Tyskland har kommunistene sett det overflødige i å utkonkurrere den lille katekisme som allikevel ingen leser og søndagsgudstjenesten som allikevel bare et fåtall kommer til. De har i stedet avlurt kirken kunsten å binde befolkningen til seg gjennom høytidelige handlinger ved livets korsveier...

Kristendommen var den aksepterte, offisielle livsanskuelse som hadde vært uten konkurranse på markedet i århundreder. Nå er en annen livsanskuelse blitt den offisielle og dens sakrale handlinger de autoriserte. Derfor er det dem folk nå går til — ikke av overbevisning, like lite som da man kom til kirken, men av mer eller mindre tvungen lojalitet overfor gjeldende mening på berget. Kirken, som hittil hadde ment at det var troens sterke bånd som knyttet folk og kirke sammen og som nok skulle holde når stormen reiste seg, oppdaget for sent at det var de borgerlige konvensjoners garn.»

Bildet har mørke skygger, og svarer ikke helt til for eksempel våre egne erfaringer fra den polske folkekirke, som hittil har hatt overtaket i drakampen om folkets sjel. Men at vår tids kristendom lutres i en ild som fortærer alle hule skall og tomme rammer — det kan visst kristne av alle konfesjoner underskrive.

Til hyggestunden
hører
en god tobakk...

TIEDEMANN'S GUL
er gull verd!

Leveres nå også
i hendig og elegant
plast-pung.

TIEDEMANN'S GUL
LETT
MIXTURE
2
FINT SNITT
J. TIEDEMANN'S TOBAKSFABRIK
PRIVILEGERET 1776

AS 014

ET KIRKESYN

■ I en kronikk i «Morgenposten» (20. april) tar rektor Alex Johnson for seg et kildent og vanskelig tema: Kirkestriden. Det røber mot — og ansvarsfølelse for de mange som i dag synes deres kirke, biskoper og presteskap forvirrer dem både med helvetesdebatt og kvinnelige prester. Rektor Johnson slår en pel gjennom den populære fordom at striden gjelder små saker, og at standpunktene er så uforsonlige ut fra personlig stahet. Striden i den norske kirke gjelder kjernespmål, og motsetningene er uløselige fordi partene vet seg absolutt forpliktet av Guds ord. Rektor Johnson slår det klart og utvetydelig fast: «Poenget ved kirken er at den er et samfunn hvis eneste og absolutte autoritet er Jesus Kristus selv.»

Så langt er vi med.

Men så glipper det for oss. Det virker nemlig som om denne Kristi absolutte autoritet i kirken ikke har særlig lett for å gjøre seg gjeldende, når det kommer til stykket.

Seks biskoper er mot kvinnelige prester. Representerer de Kristi autoritet i kirken? Det er deres faste overbevisning, får vi tro. Men hva da med dem som er for kvinnelige prester? Er ikke de også bundet av Jesu ord?

«Selvsagt er de det, ellers ville de overhodet ikke være kristne. Men de mener at dette ord er anderledes å forstå. Ikke som en evig gyldig bestemmelse for den kristne kirke gjennom alle tider, men som en konkret forordning den gang for å sikre det som alle er enig om er hovedsaken: at evangeliet blir forkynt klart og rent og best mulig.

Vil man si at det er ynkelig at teologene ikke kan bli enige, får vi bare innrømme vår ynkelighet. Det er nå en gang slik at

†
**CARL
 P. WRIGHT
 IN
 MEMORIAM**

(Tegning: Erik Egeland.)

Carl P. Wright er død. Etter en tids sykeleie sovnet han den 28. april inn, 67 år gammel. Med ham har vi mistet et rikt utrustet, helstøpt og hjertevarmt menneske. Hans venner var mange innen alle leirer og partier — de markerte meningers og den ivrige kampgløds mann var ikke bare respektert, men likt og avholdt av alle som lærte ham å kjenne. Noen vil fremfor alt minnes konsulen, industrimannen og høyrepolitikerens, som i mer enn en menneskealder spilte en fremtredende rolle både i sin hjemby Porsgrunn og på Stortinget. Andre vil særlig huske patriotens Carl P. Wright, hvis mot og energi ble et betydelig aktivum for landet i en farlig tid. Wright advarte som klarsynt forsvarsvenn mot den kommende fare frem mot 1940. Under invasjonen sloss han besluttsomt og innbitt, blant annet som «sersjant» i de legendariske kampene ved «Vinjesvingen». Under okkupasjonen skapte han en illegal avis av format, «Alt for Norge», som øvde en vesentlig innflytelse på folkemeningen den første, usikre tid. Han ble arrestert, underkastet pinlig forhør og vel merket til utslettelsen, men ble mirakuløst reddet gjennom en uhyre dristig og dyktig gjennomført bortførelse fra tyskernes varetekt. I England gikk han inn i den norske marinen som sto hans hjerte meget nær, og steg i gradene til kapteinløytnant.

Etter krigen tok Wright med den konsekvens som var ham egen, igjen opp alle sine hjertesaker, ikke minst forsvaret og politikken, likesom en ny sak kalte på hans krefter og innsats: Flyktningesaken.

den Hellige Skrift på dette punkt ikke er så soleklar at saken kan avgjøres uten debatt.»

Nå kan vi ikke se at saken blir avgjort med debatt heller. Mener rektor Johnson virkelig at denne saken er avgjort? At det er Kristi autoritet som har gjort seg gjeldende gjennom den eiendommelige allianse mellom et kristent og biskopelig mindretall og sekulariserte kirkemyndigheter som storting, regjering og departement? Rektor Johnson blir her nødt til å bygge et helt kirkesyn på uenigheten, ja — til å gi splittelsen en status i kirkens liv:

«Men resultatet er i hvert fall for meg blitt at vi på dette punkt må akseptere vår uenighet. Det er ikke mulig å gi et entydig svar. Hadde vi hatt en pave, var saken grei, — for alle som var enig med ham. Etter som vi ingen har og ingen ønsker, er vi dømt til kirkestrid på livstid. For når denne sak er overstått, dukker det sikkert opp noe nytt.

For oss er det naturlig å minnes at Carl P. Wright også var en god Kirkens sønn — i ham har vår biskop, vårt presteskap og Vår Frue menighet i Porsgrunn mistet en god støtte og en erfaren rådgiver. Mange er de katolske tiltak han har fremmet med kloke råd og rundhåndet dåd, og norske katolikker har grunn til å minnes ham med stor takknemlighet. Blant sine mange innen- og utenlandske dekorasjoner bar Wright også et synlig tegn på dette: Den pavelige Gregorius-ordenen.

Carl P. Wright vil ikke bli glemt, og han vil bli savnet. Han var et menneske som forente i lykkelig likevekt alvor og lune, formsikker tradisjon og dristig handlekraft, realisme og hjertelag. De som var hans venner vet at de ble rikere ved det, og de som var hans trosfeller visste at han i Kirken fant den siste forklaringen på sitt livs rike sum. Han var en uredd kampnatur, og kjempet ridderlig for det han hadde kjær, både med ord og med våpen. Da sykdommen begynte å merke ham, led han ved å være «ute av aksjon» — han var ikke skapt for noe stille «otium». Nå er han gått inn til sin siste ro — den som er livet i overflod. Vi lyser fred over Carl P. Wrights minne.

X.

†
SIGRID HALLE

Den 18. april døde frk. Sigrid Halle, nær 86 år gammel. Med henne gikk et trofast medlem av St. Olavs menighet i Oslo inn til den siste hvile. I året 1909 ble hun opptatt i Kirken av pastor O. Offerdahl, daværende sogneprest ved St. Olavs Kirke. Snart kom hun til å gjøre et stort arbeid for bladet «St. Olav». Med utrettelig iver foresto hun lenge annonseavdelingen og vervet mange abonnenter til bladet. Men en særlig innsats gjorde hun for juleheftet «Kimer I Klokker» som utkom med sitt første hefte julen 1923. I over 25 år viste hun i gjerning sin store interesse for dette heftet, til hennes krefter sviktet og hun måtte overlate dette arbeid til yngre krefter. Som en belønning og æresbevisning fikk hun i 1947 pavens orden «Pro Ecclesia et Pontifice». Også som medlem av NKKF og Mariakongregasjonen var hun skattet og avholdt og var med i styret til disse organisasjoner.

De siste år tilbragte Sigrid Halle på St. Elisabetsstrenes pleiehjem i Oslo. Gravferden fant sted 21. april fra St. Olavs Kirke til Vår Frelses Gravlund. *Requiescat in pace.*

F.

I virkeligheten hører det med til kirkens natur at det er kirkestrid. Hadde vår autoritet vært en samling paragrafer og vårt kirkestyre en høyesterett, kunne vi bevart freden. Men da hadde vi ikke vært en kirke, men et parti, med de tilhørende eksklusjoner.

Men nå er vår autoritet en person: Jesus Kristus. Og en ting er de kristne midt i all uenighet likevel enig om: Han og Han alene skal bestemme.»

Og dermed er vi ikke likere enn vi kan se, katolske i hodet som vi er, tilbake ved utgangspunktet: Spørsmålet om hva Kristi autoritet bestemmer og hvordan.

Hvilket alt sammen er intrikate spørsmål å stille. Rektor Johnson får tro oss: De stilles ikke i skadefryd. De stilles blant annet i dag av tusener av hans egne trosfeller i den dypeste villrede — i en situasjon som alvorlig må bekymre alle den kristne tros tjenere i vårt land.

Frater Candidus.

NYE BØKER

Morris West.

En roman om helligheten

Morris West: «Djevelens advokat.» Roman.
Gyldendal 292 s.

Er det egentlig mulig å skildre helligheten? Det krever i hvert fall kjempekrefter av sin forfatter. Morris West — den australske bestseller-forfatteren har gjort det i en roman som vibrerer av varm menneskekjærlighet. Fortellingen om Blaise Meredith, en engelsk funksjonær i Vatikanet hvis prestehjerte er dekket av folianters og arkivers støv, og som i de hektiske månedene før han dør av mavekreft kommer på sporet av en virkelig helgen og finner sitt liv og sin Gud igjen i lyset fra ham, er uforglemmelig lesning. West har ikke en Greene's formelle mesterskap eller en Bernanos synske geni i godt og ondt. Men han skriver, innenfor en briljant komposisjon, av et godt katolsk hjerte om hva Evangeliet, Kirken, nåden og kjærligheten egentlig er for verdier. Og fremfor alt: Han har en *medfølelse* som aldri glipper — enn ikke overfor det heslige, det perverse, det forfalne og det forherdede. Denne boken griper nemlig ikke minst ved sin evne til sympati for mennesker — alle slags mennesker — og ved sin sant kristne frihet i synet på de mange veier Guds føtter betrer for å finne frelse for dem. For Morris West er kristen til margin. Han vet at tross alle de lunkne og forsiktige tolkninger vi ofte gir Kristi evangelium, så er og forblir det vår tro at det er bedre for et menneske å brenne enn å mugne. Som Veronika overfor Frelseren avdekker forfatteren Kirkens sanne ansikt under alt det smuss som mennesker har dekket det til med:

«Dette var Kirkens mysterium — at den skulle innslutte, i en organisk helhet, humanister som Marotta, formalister som Blaise Meredith, tosker som den kalabresiske presten, reformatorer, opprørere og puritanere, politiske paver og nonner som pleiet syke, verdslige prester og fromme anti-klerikale. Den forlangte absolutt tilslutning til de fastsatte læresetningene og fant seg i merkelig store avvikelser i måten læren ble praktisert på.

Den krevet at prestene skulle leve i fattigdom, men spekulerte på børsene over hele verden gjennom Vatikanbanken. Den preket at man skulle vende verden ryggen, men tilegnet seg samtidig stadig mere fast eiendom. Den tilga ekteskapsbrytere og utstøtte kjettere. Den opptrådte strengt overfor reformatorer innenfor kirken samtidig som den undertegnet konkordater med dem som ønsket å ødelegge den. Det fantes ikke det samfunn i verden som krevet så meget av dem som tilhørte det — men alle dets medlemmer ville dø som medlemmer av dette samfunnet. Og pave, kardinal og vaskekone ville med takknemlighet ta imot de siste sakramenter av den usleste landsens prest.»

Oversettelsen ved Peter Magnus er fortreffelig, dersom vi tilgir ham at også han mener vi «tilber» helgener. Han vet da bedre?

H. Rieber-Mohn.

Vår kjære mor, svigermor, farmor og mormor

EVA DITHMER-VANBERG

døde stille, 78 år gammel, 15. april på Vor Frue Hospital, styrket av Kirkens hellige nådemidler.

Begravelsen fant sted fra St. Olavs Kirke 20. april.

Barn og barnebarn.

ST. GUDMUNDS LEGAT

Ansøking om å komme i betraktning ved utdelingen av St. Gudmunds Legat bes sendt innen 15. juni d. å. til

Prioren for Dominikanerne,
Neuberggaten 15, Oslo NV.

UTLANDET

VATIKANET

Konsilets åpning.

Sekretæren for kirkemøtets sentralkommisjon, erkebiskop Felici ga nylig en pressekonferanse i Rom, der han opplyste, at dersom det forberedende arbeide til konsilet fortsetter i samme tempo som hittil, kan en regne med at den offisielle åpning vil kunne finne sted høsten 1962.

Feriepension Gravshoved

I tiden 17. juni — 20. august incl. er

KATOLSK UNGDOMSSKOLE

Gravshoved pr. Fjelstrup, Danmark,

åben som familie- og feriepension.

Enestående skøn beliggenhed ved skov og badestrand, Lillebælt. Rutebilforbindelser fra Kolding og Haderslev. V. og k. vand på alle værelser.

Fuld pension d. kr. 22.—. Med altanværelse mod vandet d. kr. 25.— pr. døgn. Børn under 7 år, kr. 7.50, fra 7 til 10 år, kr. 15.—.

Mindste ophold 7 dage. Der læses messe på skolen.

Adr.: Katolsk Ungdomsskole, Gravshoved pr. Fjelstrup, Danmark.

Tre nye kinesiske biskoper.

Pave Johannes kommer pinsedag til å konsokrere en rekke nye misjonsbiskoper, deriblant tre kinesere. To av dem er verdensprester og en er dominikaner. De nye kinesiske biskoper er utnevnt til de tre ny-opprettede bispedømmene på Formosa.

Internasjonal kvinnekongress.

Verdensunionen av de katolske kvinneforbund har i disse dager — 29. april til 5. mai — avholdt en internasjonal kongress i Rom, der den også har kunnet feire sitt 50-års-jubileum. Verdensunionen, som omfatter katolske kvinneorganisasjoner fra 80 land med mer enn 36 millioner medlemmer, har lagt opp et program som er sterkt preget av det kommende kirkemøte og tar sikte på å dyktiggjøre katolske kvinner for innsatsen i Kirken og samfunnet. Blant annet har kongressen, i samarbeide med FAO (den internasjonale landbruksorganisasjon), tatt opp verdenshungerens problemer, og den innsats katolske kvinner kan gjøre for å avhjelpe den.

Anglikansk kontaktmann.

Den anglikanske kannik Bernhard Clinton Pawley, som er blitt utnevnt til den engelske kirkes faste representant ved den katolske kirkes Sekretariat for Kristen Enhet, er ankommet til Rom. Foreløpig kommer han til å oppholde seg i Rom til september, for så å avlegge rapport i England. Kannik Pawley var under siste krig krigsfange i Italia, taler flytende italiensk og har tidligere gjort mange bekjentskaper i det italienske episkopat og den italienske geistlighet.

Sort hierarki.

Av de 185 katolske biskoper som residerer i Afrika er 32 afrikanere og født i Afrika, 141 er europeere og 12 er amerikanere. Av de enkelte afrikanske land er det republikken Kongo som har det største antall biskoper (31). I Sør-Afrika-Unionen er der 20 biskoper, i Tanganyika 18, på Madagaskar 15 og i

Nigeria 12, heter det i en oversikt som Kongregasjonen *de Propaganda Fide* har sendt ut.

SØR-AFRIKA

Fellesfront mot rasehatet.

Den katolske erkebiskopen av Durban, Mgr. Denis Hurley, har tatt opp arbeidet for å samle lederne for de forskjellige kristne konfesjoner og religiøse samfunn i Sør-Afrika-Unionen til en felles opptreden mot regjeringens rasepolitikk. I Johannesburg-avisen «Sunday Times» har erkebiskopen uttalt at han vil få katolikker og protestanter, jøder og muhammedanere sveiset sammen i én front, som med pressens og studiegrupperes hjelp skal legge opp et langsiktig felttog mot *apartheid*.

Foruten de tre boer-kirkene (reformerte), som teller 1,6 millioner hvite og 600 000 farvede, og som hittil nøye har fulgt regjeringens *apartheid*-politikk, er der i Sør-Afrika-Unionen 1,1 millioner anglikanere, 1,3 millioner methodister (hvorav over 1 million sorte) og vel en halv million katolikker. Disse tre sistnevnte konfesjoner har hittil stått sammen i sin skarpe protest mot regjeringens uforsonlige rasepolitikk.

USA

Prest i fredskorpset.

Lederen for de sør-amerikanske affærer i den amerikanske Caritas-NCWC, pater John Considine, er av president Kennedy anmodet om å ta sete i den øverste ledelse for det amerikanske fredskorps. Leledsen teller 33 personer fra forskjellige sosiale og humanitære organisasjoner.

ØSTERRIKE

Også for Korea.

Det østerrikske katolske kvinneforbund har ifølge en melding fra Wien samlet inn 5,7 millioner Schilling (svarende til ca. 1 million tyske mark) til sitt hjelpearbeide i Syd-Korea, som omfatter både barnehjem for foreldreløse, sykehus og boligfelt for fylktningsfamilier.

OSLO

Brevskolen om den katolske kirkes tro og moral

Spørsmål besvares av lærerne.
Kurspris kr. 10.—.

Katolsk Informasjon

Postboks 3664 - Oslo

OSLO

A/S Norsk Medicinsk Varehus

Sykehusutstyr - Sanitetsmaterieil - Elektromedisin - Røntgen

Pilestredet 7
Tlf. 33 43 70
OSLO

Service-avdeling
Apotekerveita 4 - Tlf. 24 921
TRONDHEIM

Drammens-
firmaer

GUSTAV BØHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
Drammen

Drammens malerforretning

Tlf. 83 39 16 - 83 33 32
Inneh. Asbjørn Gundersen

HARALD LYCHE & CO.

Bøker - Papir - Toalettsaker
Sportsartikler - Leketøy

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk
Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

NORLØFF

Jernvareforretning A/S
Drammen - Tlf. 83 65 80

TYRILYS

**1/5 TYRI
FABRIKKER**

Drammen

Har også landets eneste bivokspresseri

**Bergens-
firmaer**

1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

BERGEN

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482

SKAL DE BYGGE,
da henvend Dem

til oss om glassarbeidet.

DIDR. ANDERSEN & SØN A/S

Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090

BJ. EMAN BJARNOLL

Malermester

Tlf. 99 766

Johan H.
BENTZON
A/S

En gros - Telefon 10106

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, Radio-
og Utstyrforretning

TORNØEGÅRDEN - BERGEN

Konfekt - Sjokolade - Drops
ALLIANCE KONFEKTFORRETNING

Tlf. 11 907 - Nygårdsgt. 1
Bergen

A. K. EGGE A/S
Frukt og grønnsaker
En gros

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pøsefabrikk

Solheimsgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

NYGÅRDSGATENS FISKEMAT

Inneh. J. Ludvigsen

Tlf. 12 941

JACOB L. BERSTAD

Kontorutstyr

Bergen - Oslo

KNUDSEN
i Marken

Møbler — Gardiner — Tepper

Sølv for
alle
anledninger

Theodor Olsens Eftf.
JUVELER SMASTRANDGT 4
BERGEN

Alt i papir og kontorartikler

TORNÖE

Hos oss finner De alt i
Undertøy - Sengeutstyr

FABRIKUTSALGET A/S

DIDR.
MEHN - ANDERSEN

LEGE- og SYKEREKVISITØR
Bergen

Våre bekjente Myhre Heiser leveres over hele landet.
JONAS MYHRE BERGEN JONAS MYHRE A/S OSLO
A/S MYHRES MASKININDUSTRI
BERGEN - OSLO

Eches Færvehandel

NYGÅRDSGT. 4

All slags
skadeforsikring

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

Ferd. Bruns Eftf.

BAKERIER & CONDITORIER

Martin Olsen's Eftf.

S. AAKRE

BAKERI & CONDITORI

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tif. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Melitta

KAFFETRAKTER
og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

*En kjærkommen
gave:*

VIEVANNSKAR
i porselen kr. 5.00

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Gialligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

VENNLIGST NOTER

det nye telefonnummer for
Bladet St. Olavs ekspedisjon,
St. Olavs Bokhandel og Forlag,
42 31 70

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

WISBECH
ARTIFISIELL SNAPE

Majorstua - Oslo
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90